

keramikė Laima Kiškienė

„Dabar nieko kito nedarau – tik mokausi ir mokausi“

Kad žmonės šypsotųsi

Kadėl keramikė, dailės meno mokanti ir Ramygalos, ir vienos garsiausių – Panevėžio Juozo Balčikonio - gimnazijų gimnazistus, rinkosi nuo vaikystės įprastą maršrutą, visuomet prasidėdavusį ir pasibaigdavusį ta pačia stotele – namai, sako, nežinanti. Tiesiog – nei klaususi savęs, nei ieškojusi atsakymų. Na, gal tiesiog tokie jau tie ramygaliečiai – sėslūs:

-Mano tėveliai baigę Ramygalos mokyklą, seneliai – tėčio tėvai – irgi ramygaliečiai - čia šaknys. Mamytė taip pat kilusi iš netolimos Truskavos. Ir man labai smagu po tą mokyklą vaikščioti: žinau, kur mamytės kabinetas, kur tėčio – klasės. Klasės būdavo anksčiau. Apskritai, geras jausmas – būti savu. Tą labai ryškiai pajunti, pavyzdžiui, poliklinikoje – nereikia rodyti jokių dokumentų – tiesiog tave pažįsta. Ir tas kraštas mielas, ir norisi tiems saviems žmonėms suteikti kuo daugiau dėmesio. Kai kas sako: „Na, tai gal čia tik tau reikia“. Aišku, kad ir man reikia. Mes kiekvienas darom tai, ko mums reikia, kas įdomu, kas mus pripildo, kaip tą ašotį. Greičiau gal taip: man reikia, kad žmonės šypsotųsi. Ir taip yra: kai mes padarom parodą, kaip džiūgauja tie, kurie į ją sueina, suvažiuoja iš visos Lietuvos, ir iš Latvijos, kaip gera sulaukti garsenybių – ir Sigutės Ach, ir Vytauto Valiušio – tai įdomu Ramygalai. Ir mane tai džiugina.

Darė, ką galėjo

Tąsyk remontuotame kultūros centre – kalnai molio. Ir kelios dešimtys jam formą suteikti pasiryžusių rankų – vyko vasaros stovykla, be kurios miesto gyvenimas, mokslo metams pasibaigus, nurimtų iki nebeištveriamo nuobodulio.

Reikėjo žmogaus, kuris prisiimtų atsakomybę – rengti, kviesti, rūpintis medžiagomis, įranga. Ne tik puikaus organizatoriaus - gyvo idėja.

-Su daug kuo, kai pašneki, supranti, kad iš sąmonės išplaukia ankstyviausieji patyrimai – ką vaikystėj „pagriebei“ – po to, vėliau, suaugęs, gavęs galimybę tęsti – išgyveni kaip stebuklą, - taip apie savo ir kolegų kelią į keramikos planetą mano Laima. - Štai ir šiame susibūrime yra keramikė iš Biržų, vis dar besistebinti nelauktu svajonės išsipildymu. Pasiūlymas atvažiuoti į vasaros stovyklą privertė pasiieškoti vietos prisėsti – toks buvo

netikėtas. Kaip ir mano atradimai... Kadangi aplink molio nebuvo, gal pas senelius Truskavoj – ten molingos žemės – radau tokį molio su smėliu gabalėlį ir kažką nulipdžiau. Paskui iš šlapio smėlio – tokią dėžutę. Meškiuką tai dabar dar radau – tik nulipdytą, neišdegtą – o sąlygų degti, lipdyti – nebuvo. Nei mokykloj, nei kur kitur... Dabar tai mes vaikelius savo vežam, kur beįmanydami, stengiamės, kad jie gautų tinkamą lavinimą. O tada – galimybės nulinės. Darei, ką galėjai.

Nieko atsitiktinio

Iš tiesų: šios moters rankos geba nuglostyti giedantį paukštį. Šis, beje, mylimiausias kūrybos motyvas. Geba dubenį šeimai išdegti. Geba siūlą meno kūrinium paversti. Štai ir dabar ji vilki pačios nerta suknele.

Todėl gal jau kelintąkart kartoja: žmogui reikia ir daug, ir mažai – nelygu, kaip žiūrėsi. Tik – galimybės save realizuoti:

-Baigiau technologijas ir chemiją – tokia specialybė pedagoginiame institute buvo. Technologijas todėl, kad ten rankdarbiai – kūriau iš to, kas tuomet buvo įmanoma – ir sukneles, ir staltieses apsinerdavau. O chemija buvo tokia specialybė, kurios man nereikėjo, bet tokia buvo – nepasirinksi. Bet dabar man ji labai praverčia. Reiškia, vėlgi: nieko atsitiktinio gyvenime nėra. Jeigu kažkada radai molio gabalėlį, tai po to gal lipdysi puodynes. Jeigu pasimokei chemijos, tai tos žinios pravers: išmanau glazūrų sudėtį, temperatūras, žinau, kas degimo metu vyksta, ir man žymiai įdomiau – tiesiog iš tos mokslinės dalykinės pusės.

Ramygalai ženklas liks

O su keramika nutikę taip – vos pradėjusi mokytojauti, suvokusi – stinga žinių. Todėl sėmusi, sėmusi, sėmusi – iš visų įmanomų šulinių, kurių neuždengdavo daugiau patirties turintys kolegos.

Itin svarbiu laimėjimu vadina įgyvendintą siekį rengti jaunimo projektus:

-Pirmasis stambus projektas „Keramikos menas“ – gilinomės į juodosios keramikos technologijas – apvažinėjom Lietuvoj pačius žinomiausius, stipriausius ir išlaikiusius tas senąsias tikrąsias tradicijas juodosios keramikos meistrus Merkinėje – dabar tie žmonės – mūsų draugai. Jie prisimena tuos vaikus, vaikai prisimena – ką vaikai – šiandien jau moterys suaugusios iš to projekto (buvo 2005 - ieji), mena tuos autoritetus, tuos laikus ir, nors gyvenimo su keramika nesusiejo, bet labai džiaugiasi, kada turi galimybę grįžti prie kūrybos. Suskaičiavome: 16 – i metai, kada mes palipdom. Pirmoji stovyklėlė buvo tokia, kad nė krosnies neturėjom – tik palipdėm, išsidžiovinom ir džiaugėmės. Tada dar mano vyresnieji vaikai buvo mažučiai – liko graži nuotrauka – su kočėlais abu sėdi. Po to – „Šamoto fantazijos“ – toks stambus projektas – skulptūras kūrėme. Vėlgi – ieškai metodikos, kad būtų rezultatas, kad tiem žmonėm – ir patiem dalyviams, ir aplinkiniam žiūrovam – būtų įdomu. Tos skulptūros dabar ir seniūnijoj, ir žemės ūkio bendrovėj, ir banke. Stengiamės, ir šiemet turim tokią paslaptį – neišduosiu dar – bet Ramygalai liks ženklas.

„Perka“ bilietą

Baigėsi penkta vasara, kuomet į Ramygalą rinkosi suaugusieji, savarankiškai dirbantys. Tai – savotiškas buvusių stovyklėlių, projektėlių, kuriuose – ugdyti vaikai – kviečiant daugybę lektorių, kad pati saviškiams nepabostų, - tęsinys.

Taigi, šiandien čia – ir profesionalai, ir mėgėjai, ir jau žinantys, ko verta ta nuosėdinė uoliena – molis, ir pirmąsyk prie jos prisiliečiantys.

Beje, kasmet išleidžiamas ir darbų katalogas. Nelyg metraštis, nes kūriniai išsivaikšto – išdalijami, išdovanojami.

Na, o kad įgytų teisę dalyvauti projekte, būtina nusipirkti bilietą. Tokia tradicija, o tradicijų privalu laikytis.

-Reikia nulipdyti šaukštą, nes gyvenimas prasideda nuo šaukšto ir baigiasi padėjus šaukštą. Taigi, visi lipdo šaukštą. Jis, žinoma, ne funkcionalus, ir labai įvairių yra – ir su paukščiais, ir su augalais, ir čia vienas va toks (rodo išpūdingų gabaritų, sunkiai pakeliamą) – Audriaus. Audrius Gokas dalyvavo – keramikas. Ir visiškai mažyčių yra tų šaukštėlių. Kokį kas sugalvoja, kokią paskirtį numato: čia ir dubuo, ir žvakidė gali būti, ir saldaininė, ir sausaininė.

Požiūris - nevienareikšmis

Kūrybinis procesas, be abejo, ypatinga atgaiva sielai. Visi – bendraminčiai, tirpstantys toje pačioje liepsnoje – keramikoje. Deja, vasara – ne begalinė. Ir vėl, grįžus į kaimo mokyklą, tenka nuryti karčią nuoskaudą – et, ką čia – dailė – antrarūšis dalykas.

-Bet yra ir kitas požiūris – taip pat jis egzistuoja: kad tai yra labai reikalinga, labai reikšminga – yra taip manančių mokinių, jų tėvų, kolegų. Ir, kada aš pradėjau dirbti Ramygaloje, tai parduotuvėje nebuvo didelio formato popieriaus, nebuvo tušo, plunksnakočių – tai buvo „neinama“, neperkama prekė. Prisimenu tokį nemalonų atvejį per penktokų adaptaciją: susirinko tėvai, ir viena mama pakėlė balsą: „ar jūs žinote, kiek kainuoja popierius? Ir kam to reikia? Iki to buvo galima su pieštuku piešti ant bet kokio popierėlio...“ - kasdienybė, anot dailės mokytojos, dažnai drastiška. - Bet aš labai noriu vaikams pateikti kuo daugiau, kuo platesnį diapazoną tų technikų – ir tapybą, ir grafiką, ir tuo pačiu keramiką.

Kol nepabandei – nežinai, ar moki

Puiku, sako kūrėja, jei šeima suvokia, kokią naudą teikia meninis ugdymas, kaip jis ugdo vaiko charakterį, kantrybę, emocijas, kokia tai – veiksminga terapija. Menui

Įduota galia – milžiniška. O turėti galimybę užsiimti keramika – tam būtinos nemažos investicijos – ženklus pasiekimas. Viso šio proceso inicijavimas lygus mokytojo pasišventimui.

Todėl Keramikos būrelyje, džiaugiasi mokytoja, niekuomet netrūko vaikų. Net netilpdavo visi. Teko ieškoti kitų metodų. Universalesnių.

-Stovyklų metu kviesdavau daug vaikų, daug vadovų – visi išsiskirstydavo grupelėmis, veiklos užtekdavo kiekvienam. Be to, mes visada kviečiam vietos žmones – yra valandos, kada gali ateiti, palipdyti, susipažinti. Bet, aišku, čia nebūna didelio antplūdžio, kadangi vasara... Vėlgi, ramygaliečiai – santūrūs, uždari. Negaliu girtis, kad labai dalyvaudavo. Vis dėlto esu šimtu procentų įsitikinusi, kad tiems, kurie labiau linkę save išreikšti per apčiuopiamus dalykus – keramika yra labai reikalinga. Todėl man buvo labai svarbu ją įtraukti į mokyklos gyvenimą, nes štai ką pastebėjau: noriu noriu dalyvauti, noriu lipdyti, ir jeigu tikrai nesudarei sąlygų, jeigu vaikas 4-5 klasėj labai labai nori, tai septintoj gali ir nebenorėti. Taip gali ir nesužinoti, ką jis gali padaryti. Ir jis pats – iki kažkoko laikotarpio, kada sudarys gyvenimas sąlygas – nežinoti, ką moka. Mes jau juokiamės, nes yra patirtis iš projektų: žmonės pirmą kartą sėda prie molio, padaro tokius šedevrus, ir sako: aš nė karto nelipdžiau... Ir niekas netiki. Net meras viename seminare, čia, sako, buvo jūsų šposas, kad pirmą kartą nulipdėt skulptūras? Ne ne, ne juokas – rimtas dalykas. Turi žmogus savyje. Sako, kol nepabandei, nežinai, ar gali, ar moki.

Ramesnė nebus

Mokytojai, tautodailininkai, keramikai Laimai Kiškienei Ramygala rūpi. Antraip, ar būtų subūrusi dar vieną nenuoramų grupę, su kuria varstė krašto gospadinių duris – surinko tradicinių kepinių receptus, patys juos išmėgino ir sudėjo į žagarėliais kvepiančią knygą „Mamos pyragas“.

Man daug, labai daug kas įdomu, tvirtina kūrėja. Dabar nieko kito ir nedarau – tik mokausi ir mokausi. Kartais matau – namiškiai norėtų, kad ramesnė būčiau. Bandžiau. Nepavyko.

-Supratau, kad man reikia bėgti, reikia sužinoti vis kažką naujo ir parnešti tiems žmonėms, kurie yra čia, kad vėl, pamatę, jog toliau – dar įdomiau, ir dar, ir dar – ir visko labai daug – patys domėtusi, ieškotų, nes tose beribėse paieškose – gyvenimo grožis...